

Rapport

Wat is volgens jongeren en bestuurders goed contact? En hoe komen ze daar?

Een kwalitatief onderzoek naar hoe jongeren en bestuurders het huidige onderlinge contact zien en hoe ze graag in contact met elkaar willen komen.

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/245

Datum

December 2021

Opdrachtgever

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Auteurs

Mireille Koomen
Gwendolyn van Straaten

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Samenvatting

Samenvatting [1/4]

Achtergrond en doel van het onderzoek

De stem van jongeren wordt onvoldoende gehoord in de democratie. Dit komt uit het onderzoeksrapport 'Lage drempels, hoge dijken' uit 2018 van de Staatscommissie-Remkes. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft daarom besloten om het traject 'Democratie & Jongeren' op te starten om samen met jongeren effectieve en duurzame vormen van jongereninspraak te ontwikkelen en toetsen.

Nr. 5 Foundation kreeg in dit traject als onafhankelijk procesbegeleider de rol een brede beweging rondom structurele jongerenparticipatie in onze democratie te bouwen. I&O Research heeft in dit kader begin 2021 in opdracht van het ministerie van BZK, kwantitatief onderzoek gedaan naar de verwachtingen van jongeren ten aanzien van de democratie en de mate waarin jongeren en bestuurders elkaar begrijpen.

Dit verdiepende, kwalitatieve onderzoek is daarop een vervolg. De **centrale vraag** van dit onderzoek luidt:

Op welke wijze zijn meningen, ideeën, adviezen en initiatieven van jongeren te verbinden met bestuurders? En is een online platform daarvoor het geschikte instrument of voldoen andere instrumenten (ernaast) beter?

Het gaat om een kwalitatief onderzoek en is gericht op het bieden van verdiepende inzichten en het verkennen van denkrichtingen. Het doel van het onderzoek was dus niet het geven van een representatief beeld voor alle jongeren en alle bestuurders.

Het onderzoek spitst zich toe op de contacten tussen jongeren en bestuurders in het kader van inspraak, een (burger)initiatief of andere vormen van participatie, en dan met name op de vraag waaruit de behoeften van jongeren en bestuurders precies uit bestaan en in hoeverre deze met elkaar overeenkomen.

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is tussen september en november 2021 uitgevoerd door middel van:

- een online groepsgesprek met jongeren;
- een aantal interviews met bestuurders;
- een online community met jongeren en bestuurders;
- een online groepsgesprek met jongeren en bestuurders.

Samenvatting [2/4]

Vooronderstellingen en aannames bij zowel jongeren als bestuurders zorgen voor drempels bij het leggen van het eerste contact

Aannames, onzekerheden en soms zelfs vooroordelen kunnen zowel jongeren als bestuurders in de weg zitten, waardoor ze het moeilijk vinden om contact te leggen met elkaar.

- **Onder jongeren** leeft bijvoorbeeld de twijfel of bestuurders/de overheid, echt iets doet met hun verhalen en input. Ze krijgen wel eens het gevoel dat het betrekken van jongeren bij het beleid voor bestuurders eerder een vorm van ‘window dressing’ is. Daarnaast blijken jongeren gevoelig te zijn voor het statusverschil tussen hen en bestuurders. Sommige jongeren zijn ook bang dat ze over onvoldoende kennis beschikken om actief mee te denken of te doen. Contact tussen jongeren en bestuurders in een formele setting schrikt jongeren wat af, omdat dit hen onzeker maakt over hun kennis en kunde.
- **Bestuurders** zijn zich niet zo bewust van de onzekerheid van jongeren en het feit dat jongeren tegen bestuurders opkijken. Zij ervaren dit verschil in status veel minder en zijn zich niet altijd van bewust dat dit bij jongeren speelt. Bestuurders gaan er daarnaast soms wat gemakkelijk van uit dat jongeren weinig interesse hebben om mee te praten over actuele en politieke onderwerpen of hiervan onvoldoende kennis hebben. Er lijkt bij bestuurders wat koudwatervrees te zijn om communicatiekanalen te gebruiken die ook veel door jongeren worden gebruikt.

Het ideale contact: een mix tussen online en offline

Zowel jongeren als bestuurders zien het liefst een mix van online en offline contact.

- **Online contact** wordt meer omarmd door jongeren dan door bestuurders. Bestuurders voelen aarzeling om bij jongeren populaire kanalen als Instagram te gebruiken, terwijl jongeren dit wel erg zouden waarderen. Er zijn gemeenten die via een jongerenraad of –panel zinvolle input van jongeren krijgen. Deelnemers zijn echter veelal hoogopgeleide, mondige jongeren en het blijft nog steeds een uitdaging in contact te komen met jongeren die wat verder van het bestuur afstaan.
- **Offline contact** is nog steeds zo belangrijk. In de dagelijkse praktijk hebben bestuurders vaak al de nodige contacten met jongeren, door onder meer wijkbezoeken, bezoeken aan scholen en andere plekken waar (ook) jongeren komen, zoals sportclubs, buurthuizen, verenigingen en kerken. Jongeren blijken dergelijke bezoeken en de contacten die daaruit voortvloeien erg te waarderen.

Zowel jongeren als bestuurders zien het als een grote uitdaging om minder actieve of zichtbare jongeren te betrekken bij zaken die spelen in de wijk of gemeente. Gemakkelijke oplossingen zijn er niet. Het meest kansrijk achten zij een combinatie van online en een offline benadering, bijv. via sociale media deelnemers werven voor een fysieke bijeenkomst in de wijk.

Jongeren en bestuurders verwachten weinig van een nieuw landelijk digitaal platform voor jongerenparticipatie

Een nieuw in te richten platform heeft volgens zowel jongeren als bestuurders weinig meerwaarde. Ze vermoeden dat de kosten en tijds-investering niet zullen opwegen tegen de baten. De huidige beschikbare online platforms en andere on- en offline vormen zouden voldoende moeten zijn om het onderlinge contact te versterken.

Samenvatting [3/4]

Ideale samenwerking: evenwichtig, gelijkwaardig, gesteund

Volgens zowel jongeren als bestuurders kenmerkt een ideale samenwerking zich door gelijkwaardigheid, evenwicht en met wederzijdse steun aan elkaar. In de praktijk is hiervan echter vaak geen sprake. Jongeren en bestuurders ervaren een afstand tot elkaar.

Jongeren zien vanuit gelijkwaardigheid en steun een actieve rol voor zichzelf, maar lijken ook nog wat afwachtend over de intenties van bestuurders. Ze hebben het gevoel dat er bestuurders niet goed luisteren en vragen zich af of er ook echt iets met hun stem wordt gedaan.

Voor veel bestuurders zit het leggen van contact met jongeren nog in de fase van zoeken en verkennen. Om de kloof te overbruggen zullen bestuurders jongeren meer het gevoel moeten geven dat ze hen serieus nemen. Dat kan door een door open en eerlijk gesprek, zoveel mogelijk ontdaan van hiërarchie.

Voorwaarden voor succesvolle jongerenparticipatie

Kijkend naar participatie in het algemeen, noemen jongeren en bestuurders een aantal voorwaarden voor succesvolle jongerenparticipatie.

- ✓ Zo vinden jongeren het belangrijk dat ook de moeilijker vindbare jongeren de kans krijgen om mee te doen. Het moet veilig, makkelijk en leuk zijn om mee te doen
- ✓ De participatie dient liefst tot een concreet resultaat leiden met een zorgvuldige terugkoppeling van uitkomsten en vervolgacties.
- ✓ Jongeren dichten de gemeenten de grootste rol toe bij participatietrajecten. Zij zien de gemeente als initiator van gesprekken en als inspirator en facilitator tijdens het contact en verwachten niet in de laatste plaats een zorgvuldige terugkoppeling over de ondernomen acties. Jongeren willen wel graag zelf de agenda bepalen.
- ✓ Bestuurders kunnen zich wel vinden in de rol die jongeren voor de gemeente zien. Ze herkennen zichzelf in de rol van facilitator, maar wel met een meer reactieve houding. Bestuurders zien graag, naast de thema's die bij jongeren spelen, ook thema's op de agenda die de gemeente belangrijk vindt.
- ✓ Bestuurders en jongeren zijn het ook eens over hun rol op de bestaande digitale platforms. Bestuurders zien deze eerder als voor en door jongeren, waarbij de gemeente geen dominante rol vervult. Jongeren zien inderdaad een belangrijke taak voor zichzelf bij het promoten van een discussie op de digitale platforms.

Samenvatting [4/4]

Aanbeveling 1: zet als gemeente de eerste stap in het leggen van contact

Neem als gemeente of bestuurder het initiatief bij het leggen van contact met jongeren. Hoe moeilijk ook, ga actief op zoek naar jongeren die minder zichtbaar zijn; inclusiviteit is voor jongeren belangrijk.

Aanbeveling 2: werk aan toegankelijkheid en zichtbaarheid

Voor het succesvol maken van contact is het voor bestuurders en andere vertegenwoordigers van de gemeenten van belang zich bewust te zijn van de manier waarop jongeren tegen hen aankijken. Hierbij gaat het specifiek om het beeld van jongeren dat bestuurders moeilijk te bereiken zijn en niet veel tijd hebben voor jongeren. Laat jongeren zien wie bij de gemeente werkt en wie de wethouders en de burgemeester zijn. Publiceer bijvoorbeeld blogs en/of vlogs, verzamel succesverhalen of organiseer een game om ergens over mee te denken. Promotie van deze initiatieven kunnen het best werken via sociale media en/of persoonlijk op locaties waar jongeren komen.

Aanbeveling 3: wees open, oprecht nieuwsgierig en gelijkwaardig

Jongeren hebben vooral behoefte aan een open en eerlijk gesprek, waarbij oprecht geluisterd wordt naar wat er bij hen leeft. Dit betekent dat bestuurders niet te snel hun eigen inhoudelijk thema op tafel moeten leggen. Zorg in de contacten voor gelijkwaardigheid, evenwicht en spreek wederzijdse steun uit aan elkaar. Gelijkwaardigheid creëren bestuurders niet alleen met woorden, maar ook door een informele omgeving op te zoeken en het maatpak thuis te laten.

Aanbeveling 4: leg en onderhoud zowel online als offline contact

Een mix van online en offline contact werkt het beste bij jongerenparticipatie. Bezoek verschillende plekken waar jongeren zich bevinden. Jongeren worden ook enthousiast van een pizza-avond of andere informele bijeenkomst. Onderhoud daarnaast actief online contact via de bestaande populaire online platforms zoals Instagram, Reddit, YouTube en TikTok. Bestuurders zullen de drempel over moeten om naar de jongeren toe te bewegen en zich op hun online kanalen te gaan begeven.

Aanbeveling 5: stel een jongerencoördinator aan als aanjager

Bestuurders hoeven niet alles zelf te doen. Een oplossing kan zijn om een specifieke persoon binnen de gemeente aan te stellen die deze drempel voor bestuurders overbrugt, en in naam van bestuurders het online contact met jongeren onderhoudt.

Inhoudsopgave

Aanleiding, doel- en vraagstelling en opzet onderzoek	Pagina 9-12
Hoofdstuk 1: Het eerste contact	Pagina 13-17
Hoofdstuk 2: Gewenste vormen van contact	Pagina 18-23
Hoofdstuk 3: Gewenste samenwerkingsvormen	Pagina 24-29
Hoofdstuk 4: Wel of geen nieuw digitaal platform?	Pagina 30-31
Hoofdstuk 5: Conclusies en aanbevelingen	Pagina 32-34

Aanleiding, doel- en vraagstelling en opzet onderzoek

Aanleiding van het onderzoek

Stem van jongeren onvoldoende gehoord in de democratie

De stem van jongeren wordt onvoldoende gehoord in de democratie. Dit komt uit het onderzoeksrapport 'Lage drempels, hoge dijken' uit 2018 van de Staatscommissie-Remkes. BZK heeft daarom besloten om een traject op te starten om samen met jongeren effectieve en duurzame vormen van jongereninspraak te ontwikkelen en toetsen. BZK heeft allereerst Nr. 5 Foundation als onafhankelijk procesbegeleider aangetrokken; in maart heeft Nr. 5 Foundation haar eindrapport 'Bondgenoten in de democratie' gepresenteerd. Een van de aanbevelingen uit dat rapport heeft betrekking op het ontwikkelen van een landelijk digitaal podium jongerenparticipatie:

→ *Ontwikkel een onafhankelijk landelijk digitaal podium voor de samenwerking tussen bestuurders en jongeren op het gebied van jongerenparticipatie. Het podium dient zich in eerste instantie te richten op bestuurders, op lokaal, provinciaal en landelijk niveau. Ontwikkel het samen met jongeren en bestuurders op basis van hun behoeften. Zet het zo op dat het op basis van behoeften en wensen kan worden uitgebreid. Zorg voor goede afstemming met relevante jongerenorganisaties en bestaande platforms/websites, om overlap te voorkomen.*

De werkgroep digitale landingsplek heeft de aanbeveling uit het rapport 'Bondgenoten in de democratie' verder uitgewerkt. Aan de hand van eerder kwantitatief onderzoek (gepubliceerd in januari 2021 door I&O Research) is nagegaan hoe jongeren en bestuurders denken over democratie en rechtspraak. Daarna is via dit huidige kwalitatieve onderzoek nagegaan hoe jongeren en bestuurders met in contact willen komen en welke instrumenten daar bij passen, waaronder een digitaal platform.

Eerder kwantitatief onderzoek van I&O Research

I&O Research heeft eerder onderzoek gedaan onder jongeren en bestuurders*. Een belangrijke uitkomst uit dit onderzoek is dat jongeren en bestuurders 'elkaar niet zo goed begrijpen'.

Jongeren:

- 'Bestuurders denken altijd dat ze gelijk hebben.'
- Bestuurders hebben andere belangen: 'Politici achten de jongeren niet als belangrijk. Tenminste, dat is het gevoel dat onder jongeren leeft.'
- 'We hebben wel interesse en het gaat niet te langzaam, maar wat bestuurders doen is te ingewikkeld.'
- 'Er is een generatiekloof tussen jongeren en bestuurders.'

Bestuurders:

- 'Wat bestuurders doen, duurt voor jongeren te lang.'
- 'De problemen waar bestuurders het over hebben interesseren jongeren niet.'
- 'Wat we doen is te ingewikkeld voor jongeren.'

Zowel jongeren als bestuurders willen dat bestuurders beter uitleggen wat belangrijk voor ze is. Jongeren willen ook graag dat bestuurders aan hen vragen wat belangrijk voor hén is. Verder denkt de helft van de bestuurders dat ze de kloof tussen hen en de jongeren zullen moeten accepteren. Dit sluit aan op het feit dat bestuurders maar weinig met jongeren spreken; vooral met jongeren onder de 18 is weinig contact. Dit is opvallend, want een groot deel van de bestuurders vindt dat jongeren al relatief jong mee kunnen praten over de democratie. Al met al hebben zowel jongeren als bestuurders de wens om meer met elkaar in contact te komen en meer te willen samenwerken op een gelijkwaardige manier.

*Het rapport is te vinden op de website van BZK, via:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/democratie/documenten/rapporten/2021/02/12/wat-verwachten-jongeren-van-de-democratie>

Doel en vraagstelling

Doel van dit onderzoek

Een behoefteonderzoek moet uitwijzen waar de behoefte onder jongeren en bestuurders precies uit bestaat als ze met elkaar in contact willen komen voor inspraak, een initiatief of andere vormen van participatie. De focus ligt hierbij op het achterhalen van de hoe vraag: hoe willen en kunnen jongeren en bestuurders met elkaar in contact komen en blijven? Daarbij inventariseren we ook of een online platform hier het juiste middel voor is (zoals uit een van de aanbevelingen van Nr. 5 Foundation komt), of dat er aanvullende of andere wensen zijn.

De **centrale vraag** van dit onderzoek is:

Op welke wijze zijn meningen, ideeën, adviezen en initiatieven van jongeren te verbinden met bestuurders? En is een online platform daarvoor het geschikte instrument of voldoen andere instrumenten (ernaast) beter?

Om deze vraag te beantwoorden is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeks aanpak. Hierdoor zijn de resultaten niet representatief voor de gehele populatie.

Met deze aanpak komen we wel tot resultaten die de gewenste diepgang in inzichten en ideeën vanuit jongeren en bestuurders geven.

Op de volgende slide zetten wij beknopt uiteen hoe het onderzoek is opgezet, welke kwalitatieve vormen zijn ingezet en wie heeft deelgenomen aan de verschillende deelonderzoeken.

Kwalitatieve vormen

Om tot gewenste inzichten te komen, hebben we het onderzoek uitgevoerd met de volgende onderdelen (in volgorde van uitvoering):

1. Een **online groepsgesprek** met jongeren.
2. **Vier interviews** met bestuurders.
3. Een **online community** (online platform) waar jongeren en bestuurders met elkaar in gesprek zijn gegaan.
4. Een gemengd **online groepsgesprek** met jongeren en bestuurders.

Onderzoeksoptzet en verantwoording

METHODE

Online community,
focusgroepen &
interviews

VELDWERKPERIODE

8 september
t/m 7 oktober 2021

DOELGROEP

Jongeren en
bestuurders

Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In de hoofdstukken 1 tot en met 4 beschrijven we de belangrijkste inzichten uit dit kwalitatieve onderzoek, als antwoord op de centrale onderzoeksvraag. We verrijken onze inzichten met relevante quotes en praktijkvoorbeelden van jongeren en bestuurders. De quotes van de jongeren zijn weergegeven in blauw, de quotes van de bestuurders in groen. Tenslotte geven we een aantal aanbevelingen, die we destilleren uit de opgedane inzichten.

Methode

We hebben op verschillende manieren informatie opgehaald: via een online community, focusgroepen en vier interviews met bestuurders. Aan de online community hebben vier bestuurders, één projectleider jongerenraad van een gemeente en 17 jongeren meegedaan (22 in totaal). We hebben één focusgroep met zes jongeren (voor de start van de community) en één gemengde focusgroep met drie bestuurders en drie jongeren gehouden, na de community. De interviews met bestuurders liepen parallel aan de community.

Doelgroep & verantwoording

In totaal hebben 9 bestuurders en 22 jongeren aan het totale onderzoek deelgenomen. In bijlage 1 en 2 staan overzichten van alle deelnemers aan het onderzoek.

De bestuurders bestonden uit gemeenteraadsleden en burgemeesters van verschillende gemeenten. Bestuurders van kleine en grote gemeenten hebben deelgenomen. De gesproken bestuurders hadden allemaal in hun werk contact met jongeren en hier ook interesse in.

De jongeren waren tussen de 16 en 24 jaar. In deze groep hebben we een combinatie gemaakt tussen schoolgaande/ studerende en werkende jongeren. Ook hebben we gekeken naar op wat voor manier jongeren actief waren op politiek of maatschappelijk vlak. Het grootste deel van de jongeren dat meedeed aan het onderzoek was in een bepaalde mate actief, bijvoorbeeld bij jongerenraden, milieuraden of andere organisaties.

Hoofdstuk 1

Het eerste contact

1. Drempels bij het eerste contact

Samenwerking en participatie begint met contact. Dit geldt ook voor de participatie en samenwerking tussen jongeren en lokale bestuurders. Deze participatie of samenwerking kan verschillende vormen innemen. Bijvoorbeeld inspraak van jongeren in plannen van de gemeente of dat jongeren eigen ideeën of initiatieven inbrengen waar de gemeente mee aan de slag kan gaan. Omdat contact aan de basis staat van samenwerking, start het rapport met dit onderwerp. We beginnen met een schets van een ideaalbeeld van goed contact. Daarna gaan we in op de drempels die jongeren en bestuurders ervaren in het leggen van het eerste contact.

Associaties met 'goed contact'

In verbinding

.. met de nodige
inspanning

solidair

AVONTUURLIJK

samen bouwen
met vertrouwen

1.1 Kenmerken van goed contact

De focusgroepen en de interviews zijn we steeds gestart met een associatieoefening. Jongeren en bestuurders is gevraagd een afbeelding te kiezen bij hun beeld van 'goed, prettig, effectief contact tussen jongeren en bestuurders'. Ze konden kiezen uit 12 afbeeldingen, ofwel associatiekaarten. Op pagina 15 staan de uitkomsten per groep: de jongeren en de bestuurders.

De meest voorkomende associaties met goed contact zijn hiernaast in het kader weergegeven. Dat het contact soms moeizaam loopt blijkt uit een aantal andere typeringen van het contact tussen bestuurders en jongeren. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- 'zoeken maar nog niet weten waar je wilt zijn' (een bestuurder).
- 'een 'uitdaging' (bestuurder).
- 'niet makkelijk' (jongere)
- 'het gaat niet vanzelf' (jongere).

Jongeren gebruiken in hun omschrijving van contact met bestuurders vaak het woord '**spel**'. Enerzijds is dit volgens hen positief; zij zien een 'samenspel, meer met dan tegen elkaar'. Anderzijds zit achter deze reactie ook enig wantrouwen (of onzekerheid); bij bestuurders zit, voor hun gevoel, achter het contact een (politiek) spel, waar zij geen goed zicht op hebben. Ook spelen jongeren en bestuurders ieder een eigen spel, wat op verschillende belangen lijkt te duiden.

Jongeren

- Samen gaan bouwen aan iets beters. Maar er zit soms een spel achter.

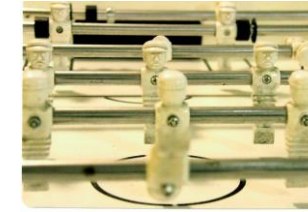
- Ik zie hoeveel ideeën, creatieve ingevingen er zijn bij kinderen. Ze zijn ruimdenkend (*een basisschoolleerkracht*).

- Klimmen is niet makkelijk, samen beklimmen anders kom je niet boven.
- Het gaat niet perse als vanzelf. Je hebt houvast nodig, dat gefaciliteerd moet worden.
- Je moet maar net de kracht en energie ervoor hebben, eenmaal boven lijkt het op een politiek schaakspel.

- Solidariteit is belangrijk, zeker met beslissingen.
- Dat je eigenlijk niet bang hoeft te zijn om je problemen te delen.

- Fanatiek en enthousiast, samen doen, meer samen dan tegen elkaar.

- Twee partijen die eigenlijk een eigen spel spelen, je zit allebei aan een andere kant.

Bestuurders

- Dat het zoeken is en kleine stapjes om toch vooruit te kunnen komen. Je ziet verschillende alternatieven maar je weet niet welke weg de beste is om daar te komen; waar je wilt zijn.
- Avontuurlijk, niet zonder risico's en met inspanning.
- Het is een uitdaging om met jongeren contact te houden en hen te motiveren. Getuigt van lef vanuit beiden.

- Met elkaar en voor elkaar.
- In verbinding zijn en vertrouwen aan elkaar geven.
- Het gevoel erachter. Het echte contact is waardevol
- Thema van vertrouwen, nabijheid belangrijk.

1.2 Aannames, vooroordelen en onzekerheden zitten in de weg

De gesprekken met jongeren en bestuurders maken duidelijk dat ze ten aanzien van elkaar vooronderstellingen en aannames hebben. Deze zorgen ervoor dat ze drempels ervaren om het eerste contact te leggen.

**Drempels voor jongeren:
ze kijken op tegen bestuurders; ervaren verschil in kennis en twijfelen aan oprechte intenties van bestuurders**

- In de associatieoefening zagen we dat jongeren het contact soms associëren met een ‘spel’, waarbij er mogelijk een andere agenda (andere belangen) speelt bij bestuurders dan alleen interesse in wat er bij jongeren leeft.
- Jongeren hebben het beeld dat ze soms pas laat betrokken worden door bestuurders. Soms horen jongeren na het contact ook niets meer terug van de uitkomsten. Dit zorgt ervoor dat jongeren zich afvragen in hoeverre bestuurders echt iets doen met hun opmerkingen, of dat het voor bestuurders eerder een vorm van ‘window dressing’ is.
- Jongeren zijn gevoelig voor het statusverschil tussen hen en bestuurders. Een deel van de geïnterviewde jongeren kijkt op tegen bestuurders en hun rol in de samenleving.
- In het verlengde daarvan zijn sommige jongeren ook bang dat ze over onvoldoende kennis beschikken om aan panels of groeps gesprekken deel te nemen. Ze zijn onzeker over hun toegevoegde waarde in de wat formelere settings, zoals een jongerenraad of een bijeenkomst op het gemeentehuis. Een formele setting schrikt ze sowieso al wat af, waarschijnlijk omdat ze dit koppelen aan hiërarchie en ‘ingewikkelde problematiek’.

Er zijn in samenwerking ook eigen agenda's. Niet altijd worden dingen waargemaakt door de gemeente.

Een jongerenraad bijvoorbeeld. Daar moet je vast veel voor weten, dat kan ik vast niet.

Ik ben eigenlijk nooit echt met de beleidsmakers uit mijn eigen gemeente in gesprek gegaan. Ik zou eigenlijk ook niet weten hoe ik dat zou moeten doen en bij wat voor soort dingen.

Ik ben zelf nooit benaderd. Ik zou denken: die mensen zijn druk. Je gezicht laten zien maakt het laagdrempeliger. De Raad, een bestuur, het klinkt als veel werk en serieus.

Drempels voor bestuurders: ze zijn zich niet bewust van verschil in status; veronderstellen weinig kennis/interesse bij jongeren, hebben voorkeur voor vertrouwde kanalen

De bestuurders die we tijdens het onderzoek spraken, zijn zich niet zo bewust van de statusgevoeligheid van jongeren. Dit kan een blinde vlek zijn in de verwachtingen die ze hebben van jongeren in het leggen van het eerste contact.

- Hoewel bestuurders zeker een verantwoordelijkheid voor henzelf en hun collega's zien, leggen zij ook de bal ook bij jongeren bij het nemen van initiatief. Met als achterliggende gedachte dat de behoefte dan vanuit jongeren komt en het contact jongeren niet wordt opgelegd. Met deze houding gaan ze echter voorbij aan de drempels die jongeren kunnen ervaren.
- Bestuurders denken dat de meeste jongeren niet zo geïnteresseerd zijn in actuele en politieke onderwerpen en er ook weinig kennis van hebben. Dit maakt het in de ogen van bestuurders het lastig om jongeren hierbij te betrekken. Een aantal bestuurders noemt in dit verband de geringe animo voor jongerenraden, panels of WhatsApp-groepen.
- Bestuurders hebben enige schroom om contact met jongeren te leggen via onder jongeren populaire kanalen, zoals Instagram. Dit is volgens hen niet geloofwaardig vanwege hun leeftijd en functie en ze gaan er van uit dat jongeren daar niet op zitten te wachten. Jongeren spreken dit tegen. Ze zouden het juist waarderen als bestuurders hen op deze wijze benaderen.
- Bestuurders voelen zich meer op hun gemak bij bijeenkomsten in het gemeentehuis, maar zien tegelijkertijd dat jongeren waarschijnlijk de meer formele 'structuren' binnen de gemeente minder zal aanspreken. Er lijkt een mismatch tussen systeem- en leefwereld tussen jongeren en bestuurders te bestaan, evenals koudwatervrees bij bestuurders om buiten de gebaande paden te denken en handelen.

Ik schaam me hier wel eigenlijk voor, het is niet fijn om te horen, je wilt burgemeester zijn voor iedereen.

De gemeente staat hoger dan de jongeren. Jongeren hebben het gevoel; ze zitten niet op mij te wachten.

De jongerenraad, daar hebben een aantal wethouders energie in gestoken, maar het kwam niet van de grond. Het is moeilijk te zeggen waar dit aan ligt. Wat wij in het gemeentehuis doen, spreekt bij jongeren niet tot de verbeelding.

Het trekken van jongeren in de wereld van systemen van de gemeente. Dit werkt niet, omdat jongeren op kortere termijn resultaat willen zien en niet zo zitten te wachten op overlegstructuren van de gemeente.

Ik zit op de oude sociale media, niet op bijvoorbeeld Instagram. Ik wil me niet gedragen als jongere, dat past niet bij mij.

Hoofdstuk 2

Gewenste vormen van contact

2. Het ideale contact

Om contact te laten slagen en mogelijk naar samenwerking toe te gaan, moet het contact voor zowel jongeren en bestuurders prettig zijn en aansluiten bij hun behoeften. Jongeren en bestuurders hebben beiden hun eigen beeld bij de 'ideale' vorm van contact. We maken eerst duidelijk wat jongeren en bestuurders in het algemeen als goed contact zien, daarna gaan we in op concrete vormen van ideaal contact volgens jongeren en bestuurders.

2.1 Ideaal contact volgens jongeren: informeel, gelijkwaardig, langere termijn

Het advies dat jongeren aan bestuurders hebben bij het leggen van het eerste contact is 'houd het simpel'. Hier hoeven bestuurders geen 'moeilijke' overlegstructuren voor op te tuigen. Jongeren voelen zich juist meer op hun gemak bij 'informeel' en 'laagdrempelig' contact.

En sluit aan bij de **belevingswereld van jongeren** (dat wat jongeren bezighoudt). Te formele vormen van contact schrikken sommige jongeren af. Jongeren die wel op een georganiseerde/ formele manier contact hebben met de gemeente benadrukken ook dat dit andere jongeren af kan schrikken.

Jongeren willen graag een **open gesprek** zonder dat de bestuurder van tevoren al precies heeft bepaald wat het onderwerp is. Op die manier sluit de inhoud van het gesprek beter aan op wat jongeren belangrijk vinden. *'Ik denk dat het verfrissend zou zijn om jongeren te betrekken zonder van tevoren specifieke onderwerpen in gedachte te hebben. Ga eerst in gesprek over onze belevingswereld, wat wij meemaken en hoe wij tegen dingen aankijken en destilleer daar vervolgens onderwerpen uit die tot mooie input zouden kunnen leiden.'* Jongeren willen ook graag een **gelijkwaardig gesprek** met bestuurders. *'Een burgermeester ging in gesprek met ons. Niet in de rol van bestuurder, maar gelijkwaardig. Dit is een positief uniek voorbeeld. Belangrijk hierbij is: eerlijk zijn, luisteren en open over vooroordelen praten.'*

Jongeren blijven graag in contact met bestuurders. Jongeren willen het contact met bestuurders graag behouden en hier concreet mee aan de slag gaan. Een jongere die contact met bestuurders heeft gehad zegt hierover het volgende: *'De uitkomst van het contact was positief, jongerenparticipatie werd opgezet en verder uitgebreid. De volgende keer denk ik dat het belangrijk is om het contact zo op te zetten zodat het voor beide partijen (jongeren én gemeente) makkelijker mogelijk is om in de toekomst contact te houden. Dit verviel nu helaas na een korte tijd. Het behouden van contact zou bijvoorbeeld kunnen door meer begrip dat jongeren ook in de lokale politiek mee kunnen denken.'*

Een informele manier van contact is goed. Het woord 'raad' is voor mij juist een drempel. Spontaniteit en informele activiteiten helpen.

Begin vanuit de leefwereld van jongere zelf. Contact moet niet een stempel van 'politiek' hebben. Dat schrikt af. Het thema van gesprek moet dichtbij de jongere liggen.

Maak het niet te groot. Hou het simpel, verzamel een paar jongeren om een bakkie mee te doen. Simpel, maar supereffect. Houd het doel in het oog, niet te ingewikkeld.

2.2 Ideaal contact volgens bestuurders: informeel, laagdrempelig, duidelijke verwachtingen

Bestuurders hebben deels hetzelfde beeld als jongeren bij ideaal contact.

- Bestuurders vinden net als jongeren dat het ‘**informeel**’ en ‘**laagdrempelig**’ contact met jongeren het beste werkt.
- Bestuurders geloven niet dat het werkt om jongeren in hun eigen gemeentelijke wereld en manieren van samenwerking te betrekken. Een bestuurder: *‘Dit werkt niet, omdat jongeren op kortere termijn resultaat willen zien en niet zo zitten te wachten op overlegstructuren van de gemeente.’*
- Kortgezegd moeten bestuurders ‘**aansluiten op de belevingswereld van jongeren**’ en **benaderbaar** zijn. Dat betekent dat ze zich aan jongeren moeten aanpassen en dat vergt een flexibele en open houding.
- Bestuurders waarderen het wanneer er **initiatieven of ideeën vanuit jongeren** komen. Zij hebben het idee dat het minder goed werkt als de gemeente of bestuurders het voortouw hebben. De kans is dan groter dat dit niet aansluit op wat jongeren graag willen. Een bestuurder: *‘Bepalend is: waar komt de vraag vandaan? Als de vraag vanuit jongeren zelf komt, betekent dit dat het vanuit henzelf komt dat ze iets willen. Anders is het risico dat de gemeente iets gaat bedenken waar geen behoefte aan is.’*
- Bestuurders zien als een belangrijke opdracht voor zichzelf dat ze **duidelijk moeten zijn over wat jongeren kunnen verwachten**. Bestuurders moeten wanneer ze jongeren willen bij het leggen van contact duidelijk zijn wat ze van jongeren verwachten en wat jongeren van hen kunnen verwachten. Met andere woorden: de spelregels van de participatie moeten duidelijk zijn: Wie doet wat, wie gaat waarover, hoe lang gaat het duren, wat gaat er met de inbreng van jongeren gebeuren en hoe wordt terugkoppeling gegeven over het eindresultaat?

Jongeren moeten niet in de systeemwereld van de gemeente betrokken worden. Dit vergt wel flexibiliteit van de gemeente.

Het is belangrijk dat je voortdurend duidelijk bent in managen van verwachtingen. Wanneer dat niet goed wordt gedaan, gaat er niet alleen iets mis in het contact op dat moment, maar doet dit ook afbreuk aan verdere deelname in de samenleving. Dit zorgt voor een afbreuk aan vertrouwen in functioneren van de overheid.

Je zult je moeten aanpassen aan wat de belevingswereld van jongeren is. Terechtkomen in belevingswereld van jongeren.

2.3 Uitdagingen in het contact

Het leggen van 'ideaal' contact voor zowel jongeren als bestuurders is niet makkelijk. Jongeren en bestuurders zien beiden een aantal uitdagingen hierin.

Het leggen van goed contact kost tijd.

Het is de kunst om, als het een keer niet goed loopt, niet op te geven, of, als gemeente de controle van jongeren over te nemen. *'Geduld is belangrijk, maar ook aansluiten bij snelheid van jongeren. Geduld betekent hierin dat je ook accepteert dat het even niet goed gaat en het daarna weer oppakt. De drang om iets te doen laten slagen kan leiden tot overnemend gedrag.'*

Ook moeten bestuurders inzien dat het bij sommige jongeren wat meer tijd kost om ze betrokken te krijgen en deze jongeren een duwtje in de rug nodig hebben. *'Het is een uitdaging om met jongeren contact te houden en ze te motiveren. Je moet samen met jongeren bezig gaan en nagaan wat hen beweegt en ze daarvoor handvatten geven en ze stimuleren.'*

Creativiteit & flexibiliteit.

Jongeren en bestuurders willen beiden het liefst informeel contact met elkaar. Informeel contact vraagt om meer creatieve en flexibele manieren van contact. En een flexibele insteek van het contact: wanneer het contact in eerste instantie niet lukt, probeer het dan op een andere manier.

Het bereiken van zoveel mogelijk verschillende jongeren.

Een beeld dat zowel jongeren en bestuurders hebben is 'dat het vaak dezelfde jongeren zijn' die van zich laten horen. Ze zien het beiden als een uitdaging om een zo gemengd mogelijke groep jongeren te bereiken en betrekken. Oplossingen zien ze in het laten zien van goede voorbeelden van contact aan jongeren en zichtbaarheid van bestuurders op plekken waar verschillende soorten jongeren zijn en op sociale media.

Motivatie is belangrijk.

Zowel jongeren en bestuurders moeten gemotiveerd zijn om het contact te leggen en te onderhouden. Wanneer motivatie ontbreekt, wordt het contact niet gelegd, of niet onderhouden. Een bestuurder verwoordt dit kort maar krachtig: *'Het punt is, als de intrinsieke belangstelling er niet is, dan gebeurt er niks.'*

2.4 Het ideale contact: een mix van verschillende vormen

Jongeren en bestuurders hebben verschillende ideeën over online en offline contact in de praktijk. Hieronder staan een aantal concrete voorbeelden. Dit zijn goede voorbeelden uit de praktijk en ideeën over hoe contact eruit kan zien. Het belangrijke hierbij is: combineer online en offline met elkaar.

Online contact

- ✓ Onderhoud laagdrempelig contact via **WhatsApp**: *'Ik heb appcontact met een aantal jongelui binnen mijn gemeente, hiermee onderhoud ik contact over van alles en nog wat.'* (een bestuurder)
- ✓ Promotie van andere contactmomenten of andere platforms via sociale media: *'Stel, je hebt een platform op Instagram, dan kan je daar promoten dat er nu ook een is op bijvoorbeeld YouTube. Zo krijg je ook meer mensen.'* (een jongere)
- ✓ Maak gebruik van veel verschillende vormen van online contact, ieder met zijn eigen functionaliteiten. *'Er zijn veel verschillende soorten platformen (denk aan Instagram, YouTube, Reddit etc.) die allemaal anders werken. Daarom moet je je methodes ook aanpassen aan het platform.'* (een jongere)

Ik geloof erin dat we gebruik kunnen maken van bestaande kanalen. Een gezonde combinatie van online en offline. Probeer niet het wiel opnieuw uit vinden of te focussen op een "tool". Keep it simple. Via WhatsApp kan je een groep levendig houden door community management. Via Zoom kan je met elkaar videobellen om onderwerpen te bespreken. Fysiek kan je maandelijks bij elkaar komen. Via de mail kunnen formele zaken gecommuniceerd worden.

Offline contact

- ✓ **Ga als bestuurders langs bij scholen.** Zo maken jongeren kennis met de gemeenteraad en hoe de gemeente en democratie werkt. Dit werkt drempelverlagend en verkleint de afstand. *'Deze bijeenkomsten gaan om het voorbereiden op inrichting van een democratische samenleving. Met oudere jongeren is het meer inhoudelijk. Met jongere jongeren is het meer leren, om het spel te leren kennen.'* (een bestuurder)
- ✓ **Ga als bestuurder naar plekken waar veel verschillende jongeren zijn** (buurthuizen, sportclubs en dergelijke).
- ✓ **Ga als bestuurder de wijk in.**
- ✓ **Formele vormen van contact**, bijvoorbeeld een jongerenraad, kunnen werken, als het contact niet te formeel wordt en via de systemen van de gemeente. *'Zij moeten hun positie niet ontlenen aan de gemeenteraad, of het college van Burgemeester en Wethouders. Ze moeten hun positie ontlenen aan wat zij brengen, wat een plek krijgt in de samenleving.'* (een bestuurder)

Online werkt altijd goed, maar ga ook een keer de wijk in, of naar een school, sportclub of religieuze instelling. Dan bereik je een diverse groep. Voor bestuurders zijn er natuurlijk veel interne platforms waar zij gebruik van kunnen maken, maar eigenlijk vind ik dat het ook gewoon bij je baan hoort als bestuurder om in gesprek te gaan met verschillende groepen bewoners. Daarom zou het een standaard onderdeel kunnen zijn van een bestuurders' agenda.

2.5 Rolverdeling: gemeente beheert en faciliteert, jongeren bepalen de agenda

Jongeren zien in het contact tussen jongeren en bestuurders (of de gemeente) een belangrijke verantwoordelijkheid voor de gemeente.

De rollen die jongeren voor henzelf en de gemeente zien zijn de volgende: de gemeente is initiator van gesprekken, inspirator en facilitator tijdens het contact en geeft zorgvuldige terugkoppeling van genomen acties. De jongeren bepalen (mede) de agenda en denken actief mee over de onderwerpen die spelen. Sommige jongeren stellen voor om de jongeren die al actief zijn in de politiek een actievere regierol te geven en samen met de gemeente op te trekken.

Bestuurders zien de gemeente ook in de rol van facilitator, maar wel met een meer reactieve houding. Zij zien bijvoorbeeld een bestaand digitaal platform (zoals Instagram of TikTok) eerder als voor en door jongeren, waarbij de gemeente te gast is en geen dominante rol vervult. De verwachtingen lopen dus uiteen, maar dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid betreft, staat voor beide groepen vast.

Jongeren zien een belangrijke taak voor zichzelf bij het promoten van het platform of een discussie die loopt. Influencers, maar ook andere betrokken jongeren, kunnen anderen beïnvloeden om deel te nemen aan de gesprekken. Social media helpen hierbij. Gemeenten moeten volgens jongeren daarnaast offline jongeren werven, onder andere om de minder zichtbare groepen te bereiken.

De gemeente hoort het platform te faciliteren maar in co-creatie met jongeren; zij kunnen agendapunten bepalen. En zij moeten zich beschikbaar stellen.

De rol van de gemeente is faciliteren, maar daar hoort dus ook bij prikkelen, gesprekken op gang brengen, reageren op ideeën van jongeren.

Voor de gemeente is een bescheiden rol in de uitvoering toebedeeld. Het luisterende oor van de gemeente is vele malen belangrijker voor de rol van de gemeente dan de 'welbespraakte tong' en het 'alles ziende oog'.

Hoofdstuk 3

Gewenste samenwerkingsvormen

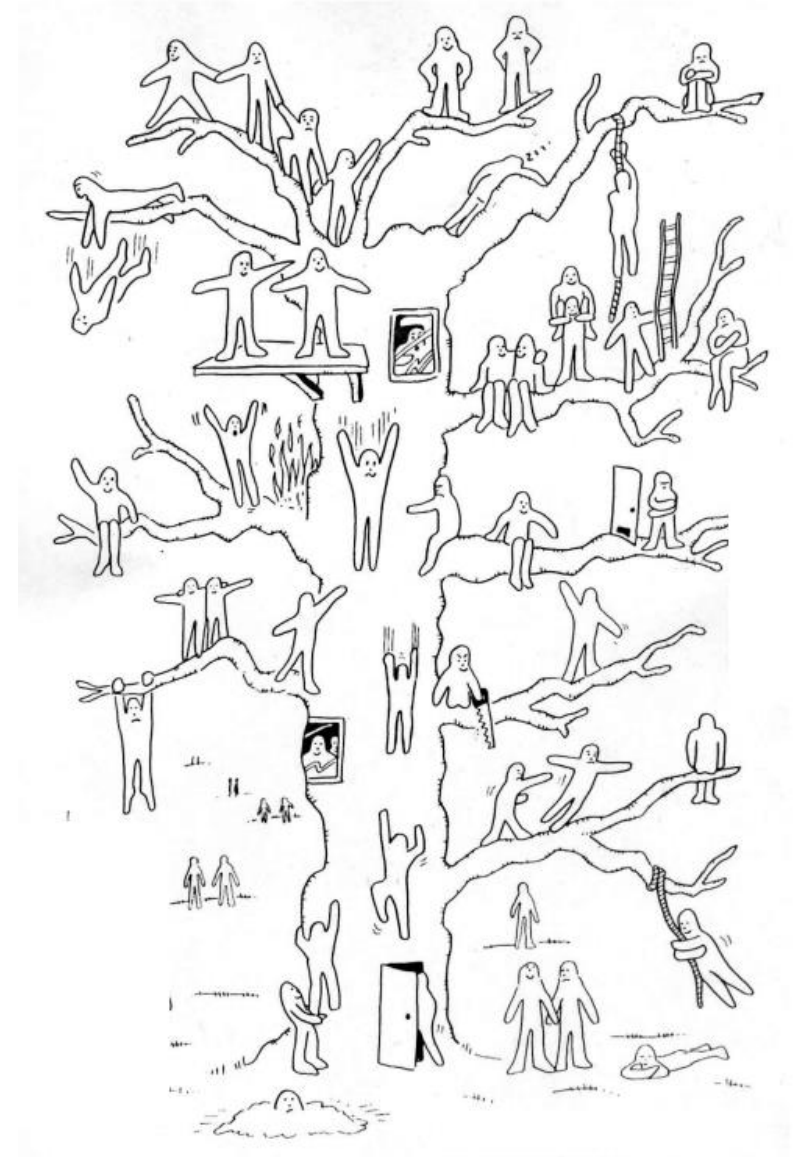

3. Gewenste samenwerkingsvormen

Contact kan een opstap zijn naar samenwerking. We hebben jongeren en bestuurders gevraagd hoe de optimale samenwerking er volgens hen uit ziet en hoe ze de huidige samenwerking tussen jongeren en bestuurders zien. Dit hebben we gedaan aan de hand van de afbeelding hiernaast: de Blob Tree*.

Jongeren en bestuurders werden gevraagd een 'koppel' van poppetjes kiezen. Een koppel dat voor hen voor de ideale samenwerking staat en een koppel dat voor hen voor de huidige samenwerking staat. In de volgende onderdelen van dit hoofdstuk wordt duidelijk hoe jongeren en bestuurders dit zien. Dit hoofdstuk sluit af met hoe jongeren en bestuurders denken dat het verschil tussen de huidige en de ideale samenwerking het best kan worden overbrugd. De toelichtingen van jongeren en bestuurders zijn in de vorm van citaten verwoord.

* The Blob Tree werd in de jaren '70 ontwikkeld door Pip Wilson. Het is een heel eenvoudige tekening van een boom met figuurtjes erin. De prent kun je voor vele verschillende situaties gebruiken en helpt respondenten vooral om op een visuele manier gemakkelijker hun gevoel aan te geven.

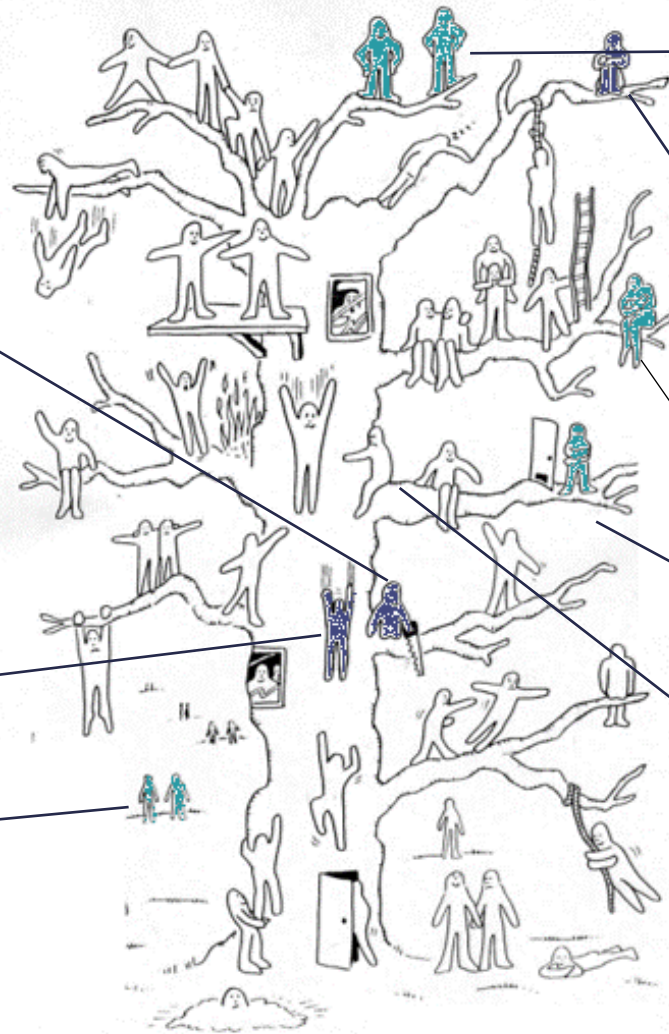
3.1 Huidige samenwerking: afstand, zoeken, geen echt contact

In de huidige samenwerking zien zowel jongeren als bestuurders vooral de afstand die er op dit moment nog is. Jongeren vullen dit beeld aan met het gevoel dat er nog onvoldoende naar hen geluisterd wordt en men teveel gefocust is op z'n eigen ding. Een bestuurder ziet de huidige samenwerking nog veel als het zoeken en verkennen wat op dit moment gebeurt; 'we staan nog maar aan het begin'. Een ander geeft aan nog met de rug naar de jongere toe te staan.

De huidige samenwerking is als de afbeelding met die zaag. Eén iemand denkt, ik ben lekker bezig met onderhoud, dat ziet er goed uit. Maar ondertussen ziet diegene niet de andere persoon. Men is zo gefocust op één ding, en denkt goed bezig te zijn, maar vergeet hierbij de rest.

Je moet je vastklampen aan de boom, anders wordt je niet gehoord. Er wordt gevraagd om mijn mening, maar wordt er wat mee gedaan?

De huidige samenwerking is als de wandelende mannetjes achter bij de boom. Die zijn aan het zoeken, aan het verkennen.

De poppetjes helemaal in de top van de boom. Deze staan nog een beetje apart. Het is niet zo erg dat iemand 'aan het zagen' is. De boom brandt niet af, er loopt niemand weg. Maar ze staan nog wel een beetje apart van elkaar.

Poppetje op bovenste tak met de armen over elkaar. De poppetjes kunnen elkaar wel zien, maar ze kunnen vanwege grote afstand geen contact leggen. Dit is vooral een gevoel, een mindset.

Ik zie de huidige samenwerking als twee poppetjes die de andere kant uit kijken. De afstand en hoogteverschil zijn hierin bepalend.

De huidige samenwerking bevindt zich op de derde tak, met rug naar een ander toe. Bestuurders staan teveel met hun rug naar jongeren toe.

3.2 De ideale samenwerking: evenwichtig, gelijkwaardig, gesteund

Jongeren en bestuurders vinden een evenwichtig, gelijkwaardig gesprek met onderlinge steun belangrijke voorwaarden in de ideale samenwerking. Jongeren benadrukken het 'lekker' en 'filosofisch' praten in gelijkwaardigheid. Bestuurders benoemen het goede evenwicht zoeken, met de verschillen die er ook mogen zijn. De blauwe teksten en poppetjes laten de ideale samenwerking volgens jongeren zien, de groene de ideale samenwerking door de ogen van bestuurders.

Vier poppetjes bovenaan. Help elkaar en denk samen met elkaar mee. Betrek hier ook meer mensen bij. Alle vier de poppetjes zijn verschillend, maar toch praten ze met elkaar en denken ze met elkaar mee.

'Sta samen op de plank'. De ideale samenwerking is elkaar in evenwicht houden: dat ieders stem even zwaar is.

De poppetjes die elkaar omhoog helpen. De beste gesprekken zijn samen kijken hoe we elkaar helpen. Het meest interessant is filosoferend praten met elkaar. Samenwerking is elkaar een voetje geven, 'uplifting'. Het is niet dat het daar ophoudt maar dat dit zo doorgaat. Samenwerking is juist het voetje om en om aanbieden. Zo help je elkaar verder.

De poppetjes links bovenin. Met z'n vieren houden ze elkaars handen vast. Samenwerking is samen op weg gaan, als groep elkaar stimuleren.

De tweede tak van boven. Alle poppetjes bij elkaar. Deze poppetjes staan apart en toch samen, ze staan niet allemaal aan elkaar geklit. De positie mag ook wisselen.

De poppetjes op het platform. De ideale samenwerking is met elkaar het goede evenwicht zoeken. De ideale samenwerking is als de twee figuren op het platform die op een net andere manier hetzelfde roepen.

Poppetjes onderaan de boom. De ideale samenwerking is gewoon praten, op basis van gelijkwaardigheid. Niemand hoeft te klimmen. De samenwerking is 'down to earth'.

3.3 Van huidige naar ideale samenwerking: luisteren, inleven, openheid, eerlijkheid en vertrouwen

Wat is er nodig om de verschillen tussen het ideaalbeeld en de huidige situatie te overbruggen?

Over de oplossingsrichtingen zijn jongeren en bestuurders het deels eens. Beide groepen vinden het goed luisteren belangrijk en zijn zich ervan bewust dat openheid, eerlijk en vertrouwen cruciale factoren zijn.

Hoe jongeren denken tot betere samenwerking met bestuurders te kunnen komen

- ✓ Begin vanuit de leefwereld van de jongere zelf. Het contact moet niet als politiek worden zien. Het thema van gesprek moet dichtbij de jongere liggen.
- ✓ Het gesprek moet een open en eerlijk zijn. Haal de hiërarchische verhoudingen en de afstand weg.
- ✓ Bewijs het tegendeel van het beeld bij jongeren 'dat een bestuurder nooit je bericht opent'.
- ✓ Als jongere moet je weten bij wie je terecht kan. Ken je burgemeester en de wethouders en verdiep je in waar zij wel en niet over gaan.
- ✓ Een deel van de jongeren ervaart drempelvrees om met bestuurders in contact te treden. Naast een zo laagdrempelig mogelijke opstelling kan het ook helpen om te benadrukken dat het 'leuk' is om mee te doen.

Hoe bestuurders denken tot betere samenwerking met jongeren te kunnen komen

- ✓ Bestuurders erkennen dat je verschillen kan overbruggen door heel goed (nog meer) te luisteren naar de jongeren.
- ✓ Geef elkaar meer de kans om met elkaar goed kennis te maken. Een concreet voorbeeld is een overdrachtsmoment van oud-leden naar nieuwe leden van de jongerenraad. Oud-leden kunnen suggesties formuleren op basis van hun eigen worstelingen in het proces.
- ✓ Het gaat om vertrouwen geven en ook durven loslaten. Lef hebben, bereid zijn om jongeren de ruimte te geven, en afstand houden.
- ✓ Van jongeren vragen bewust te zijn van hun omgeving en de betekenis van het bestuur. School en ouders zouden daar actiever in mogen zijn. Van de gemeente vragen om de taal van de inwoners en dus ook jongeren te spreken, maar ook te luisteren.
- ✓ Politiek is een rat race. Het contact leggen kan heel makkelijk, maar je moet het als bestuurder wel willen.

3.4 Voorwaarden voor jongerenparticipatie

In het onderzoek is aan jongeren en bestuurders de vraag voorgelegd aan welke voorwaarden jongerenparticipatie zou moeten voldoen om succesvol te zijn. Vooral jongeren en ook een enkele bestuurder kwamen naar aanleiding van deze vraag met ideeën.

- ✓ **Toegankelijke en aantrekkelijke informatie**
Informatie over bestuurders, wat zij doen en hun eventuele online berichten moeten gemakkelijk vindbaar zijn voor jongeren. Voor jongeren is het belangrijk dat deze informatie het web gemakkelijk te vinden is, maar ook toegankelijk en aantrekkelijk overkomt.
- ✓ **Investeren van tijd en energie in het benaderen van jongeren**
Het bereiken van jongeren is niet gemakkelijk; het kost de gemeente tijd en energie. Jongeren achten een mix van online en offline het meeste kansrijk. Te denken valt aan: doelgerichte wervingsacties, jongeren inspireren en motiveren, herinneringen sturen, jongeren die deelnemen hiervoor belonen, etc.
- ✓ **Inclusiviteit: zorg dat zoveel mogelijk jongeren kans hebben mee te doen**
Een bekende verschijnsel is dat vooral mondige actieve burgers zich melden voor inspraak en participatie. Dat geldt zeker ook voor jongeren. Het is bij jongeren dus in nog sterkere mate van belang kansen te bieden voor iedereen om deel te nemen én actief op zoek naar de jongeren die normaal gesproken minder zichtbaar zijn. Jongeren benadrukken dat afkomst, leeftijd, geslacht en opleidingsniveau niet bepalend mogen zijn voor deelname.
- ✓ **Wederzijdse participatie (co-creatie)**
Jongeren ruimte geven voor hun mening en ideeën (zonder belemmeringen of grenzen), maar ook actief vanuit de gemeente met ideeën of voorstellen komen. Jongeren die willen vertellen waar ze tegenaan lopen, bestuurders die willen luisteren naar jongeren en adviezen van jongeren willen uitvoeren.
- ✓ **Gelijkwaardigheid en respect**
Toon wederzijds respect voor elkaars kennis en expertise. De gemeente zal hierbij een stap terug moeten doen onder meer door te luisteren en door te vragen. Jongeren moeten zich vrij en veilig voelen om zich te kunnen uiten en alles te kunnen zeggen.
- ✓ **Fun**
Maak participatie leuk om aan mee te doen. Zorg voor aansprekende, leuke opdrachten die niet te lang duren, zet bijv. gamification in.
- ✓ **What's in it for me?**
Zorg dat voor jongeren duidelijk is wat ze er zelf aan hebben.
- ✓ **Oplossingsgerichte werkwijze met concreet resultaat**
Maak onderwerpen en gesprekken oplossingsgericht, met duidelijk resultaat, bijvoorbeeld een park dat er mooier van wordt.
- ✓ **Aansluiting op de leefwereld van jongeren**
De mate waarin de onderwerpen jongeren aanspreken maar ook het taalgebruik zijn mede bepalend of je als bestuurder de aansluiting kunt vinden.
- ✓ **Koppel terug en laat resultaten zien**
Laat het niet bij alleen praten maar koppel het gebruik van de geleverde input en de ondernomen acties terug aan de jongeren. Maak waar wat je neerzet en belooft.

De ideeën van jongeren écht meenemen. Dus niet alleen om te laten zien dat jongeren worden aangehoord en eigenlijk alleen als 'token' worden gebruikt.

Hoofdstuk 4

Wel of geen nieuw digitaal platform?

4. Wel of geen nieuw digitaal platform?

Eén van de aanbevelingen van het rapport van Nr. 5 Foundation* luidt het ontwikkelen van een landelijk digitaal podium jongerenparticipatie. Om die reden is in dit verdiepende onderzoek aan de deelnemers gevraagd hoe zij daarover denken en aan welke voorwaarden zo'n digitaal platform zou moeten voldoen. Hieronder beschrijven wij de gevoelens en gedachten die jongeren en bestuurders hierover hebben.

4.1 Geen meerwaarde voor nieuw in te richten digitaal platform

De belangrijkste uitkomst van de gesprekken is dat de jongeren en bestuurders die aan het onderzoek hebben deelgenomen **geen meerwaarde** zien in het ontwikkelen van een geheel nieuw digitaal platform. Dit blijkt uit het volgende.

- Gevraagd naar de ideale vormen van contact (zie hoofdstuk 3) kwamen er geen suggesties naar voren voor een nieuw te ontwikkelen platform of omgeving.
- Het toetsen van belangstelling voor een dergelijk platform leidde in eerste instantie tot enige verwarring. Sommigen hadden het idee dat zoiets er al is in de vorm van bestaande platforms voor ogen, zoals Facebook, Instagram, YouTube, TikTok en Reddit.
- Na enige uitleg en toelichting van het idee achter een nieuw landelijk digitaal podium voor jongerenparticipatie, werden de deelnemende jongeren en bestuurders aangezet om na te denken over de mogelijkheid van een dergelijk platform. De breed gedeelde conclusie was dat de kosten en tijdsinvestering waarschijnlijk niet zullen opwegen tegen de baten.
- Jongeren en bestuurders menen dat voor het intensiveren van het onderlinge contact de huidige beschikbare middelen en mogelijkheden volstaan. Ze wijzen hierbij op bestaande digitale platforms en andere online en offline vormen van contact. Offline contact wordt daarbij als minstens zo waardevol als online contact gezien. Om deze contacten succesvol te laten zijn, gelden wel bepaalde voorwaarden (zie paragraaf 3.4).

Non verbale expressie is belangrijk, dat ontbreekt digitaal; dat is meer consumeren, minder interactie. Digitaal verruimt wel de mogelijkheden. Vragen jullie dit ook aan jongeren? Wat zij vinden is belangrijk.

Ik geloof erin dat we gebruik kunnen maken van bestaande kanalen. Een gezonde combinatie van online en offline. Hiervoor hoef je geen nieuwe platformen te bouwen.

Het is aan de ene kant makkelijk en laagdrempelig. Aan de andere kant heb je het risico dat steeds dezelfde groep bereikt wordt. Het trekt een bepaald type jongeren.

Hoofdstuk 5

Aanbevelingen

Aanbevelingen [1/2]

Aanbeveling 1: zet als gemeente de eerste stap in het leggen van contact

Neem als gemeente of bestuurder het initiatief in het eerste contact. Vanuit de gedachte dat de ideeën vanuit jongeren moeten komen, omdat ze anders niet op de belevingswereld van jongeren aansluiten, moeten bestuurders geen afwachtende houding innemen. Dit contact wordt liefst open, dus nog niet direct vanuit een concreet plan, ingestoken. Ga ook actief op zoek naar jongeren die minder zichtbaar zijn; inclusiviteit is voor jongeren belangrijk.

Aanbeveling 2: werk aan toegankelijkheid en zichtbaarheid

Om de stap naar de gemeente zo makkelijk en laag mogelijk te maken, zal de gemeente en bestuurders moeten werken aan het beeld dat sommige jongeren van hen hebben. Hierbij gaat het specifiek om het beeld van jongeren de bestuurders en de gemeente moeilijk te bereiken zijn en niet veel tijd hebben voor jongeren.

De volgende concrete acties zijn hierbij denkbaar:

- ✓ **Werk aan toegankelijkheid.** Hoe meer jongeren zien waar de gemeente of bestuurders mee bezig zijn, hoe ‘dichterbij’ de gemeente voor hen voelt. Ook wordt wat de gemeente doet zo tastbaarder en concreter voor jongeren. Leg hierbij extra de nadruk op onderwerpen die dichtbij de belevingswereld van jongeren staan en die hen raken. Laat jongeren zien wie bij de gemeente werkt en wie de wethouders en de burgemeester zijn. Maak dit levendig en persoonlijk. Publiceer hiertoe bijvoorbeeld **blogs en/of vlogs**, verzamel **succesverhalen** of organiseer een game om ergens over mee te denken.
- ✓ Naast het verbeteren van het imago is het van belang dat de **gemeente en bestuurders zichtbaarder worden voor jongeren**. Dat kan bijvoorbeeld door het actief informeren van jongeren wie ze waarvoor kunnen benaderen. Ook een gemeentelijke webpagina die gemaakt is voor en door jongeren kan hierbij helpen. Belangrijk is om de jongeren in de gemeente zelf te vragen waar zij behoefte aan hebben.
- ✓ **Promotie** van verschillende initiatieven gericht op contact tussen jongeren en bestuurders en jongereninspraak kan het best via social media kanalen of op locaties waar jongeren veel komen. Ook kan de promotie door de jongeren zelf worden gedaan. Kijk goed hoe kanalen waar jongeren veel gebruik van maken zo slim mogelijk kunnen worden ingezet.

Aanbevelingen [2/2]

Aanbeveling 3: wees open, oprecht nieuwsgierig en gelijkwaardig

Jongeren hebben vooral behoefte aan een open en eerlijk gesprek, waarbij eerst en vooral oprecht geluisterd wordt naar wat er bij de jongeren leeft. Als bestuurder is het belangrijk om deze openheid en interesse uit te stralen, bijvoorbeeld door het gesprek niet gelijk aan een eigen inhoudelijk (politiek) thema te koppelen. Jongeren en bestuurders zien daarnaast een ideale samenwerking voor zich als gelijkwaardig, evenwichtig en met wederzijdse steun aan elkaar. Gelijkwaardigheid creëren bestuurders door een informele omgeving op te zoeken en het maatpak thuis te laten.

Aanbeveling 4: leg en onderhoud zowel online als offline contact

Een mix van online en offline contact werkt het beste bij jongerenparticipatie. Bezoek verschillende **plekken waar jongeren zich bevinden**. Dit kunnen zijn: scholen, buurthuizen, sportclubs, plekken in buurten of wijken waar jongeren vaak samenkomen. Kijk ook naar evenementen waar veel jongeren komen. Stap op hen af en ga dan vooral open met hen in gesprek over wat hen bezighoudt. Jongeren worden ook enthousiast van een pizza-avond of andere **informele bijeenkomst**. Onderhoud daarnaast actief online contact via de **bestaande populaire online platforms** zoals Instagram, Reddit, YouTube en Tik Tok. Bestuurders zullen de drempel over moeten om naar de jongeren toe te bewegen en zich op hun online kanalen te gaan begeven.

Aanbeveling 5: stel een jongerencoördinator aan als aanjager

Bestuurders hoeven niet alles zelf te doen. Een oplossing kan zijn om een **specifieke persoon binnen de gemeente** aan te stellen die deze drempel voor bestuurders overbrugt, en in naam van bestuurders het online contact met jongeren onderhoudt. Dit kan heel laagdrempelig, in de vorm van een appgroepje of op Instagram. Jongeren kunnen bij diegene terecht en deze informatie komt zo bij de bestuurder terecht. De bestuurder doet er goed aan om daarnaast zelf aan zijn of haar on- en offline zichtbaarheid (blijven) werken, m.a.w. (ook) zelf de wijk ingaan, aanwezig zijn op bijeenkomsten en zich in online discussies mengen.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht deelnemers bestuurders

Functie	Interview	Online Community	Gemengde focusgroep
1. Burgemeester	X		
2. Burgemeester	X		
3. Burgemeester	X		X
4. Burgemeester		X	X
5. Burgemeester			X
6. Gemeenteraadslid	X	X	
7. Gemeenteraadslid		X	
8. Gemeenteraadslid, voorzitter VNG commissie		X	
9. Projectleider van een gemeentelijke jongerenraad		X	

Bijlage 2 Overzicht deelnemers jongeren

Onderdeel onderzoek	Geslacht	Leeftijd	Schoolgaand/ werkend	(politiek) actief/ maatschappelijk betrokken
1. Focusgroep jongeren, online community	Man	24	Werk en school	Ja
2. Focusgroep jongeren, online community	Vrouw	19	Schoolgaand	Ja
3. Focusgroep jongeren	Vrouw	22	Werkend	Nee
4. Focusgroep jongeren, online community	Man	22	Schoolgaand	Ja
5. Focusgroep jongeren	Vrouw	24	Schoolgaand	Ja
6. Focusgroep jongeren	Man	17	Schoolgaand	Ja
7. Gemengde focusgroep	Vrouw	Onbekend	Schoolgaand	Nee
8. Gemengde focusgroep, online community	Man	19	Schoolgaand	Ja
9. Gemengde focusgroep	Vrouw	21	Schoolgaand	Nee
10. Online community	Man	21	Schoolgaand	Ja
11. Online community	Man	17	Schoolgaand	Onbekend
12. Online community	Vrouw	16	Schoolgaand	Nee
13. Online community	Man	19	Schoolgaand	Ja
14. Online community	Vrouw	21	Schoolgaand	Nee
15. Online community	Anders	22	Schoolgaand	Ja
16. Online community	Vrouw	23	Werkend	Ja
17. Online community	Vrouw	23	Schoolgaand	Ja
18. Online community	Man	17	Schoolgaand	Ja
19. Online community	Man	17	Schoolgaand	Ja
20. Online community	Vrouw	19	Schoolgaand	Ja
21. Online community	Vrouw	18	School en werk	Ja
22. Online community	Man	24	Werkend	Ja

I&O Research

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl